Svenskarnas kost har för hög miljöpåverkan

Elinor Hallström, RISE

Miljö – Kost – Hälsa Nexus - en integrerad interdisciplinär ansats till hållbar livsmedels produktion och konsumtion

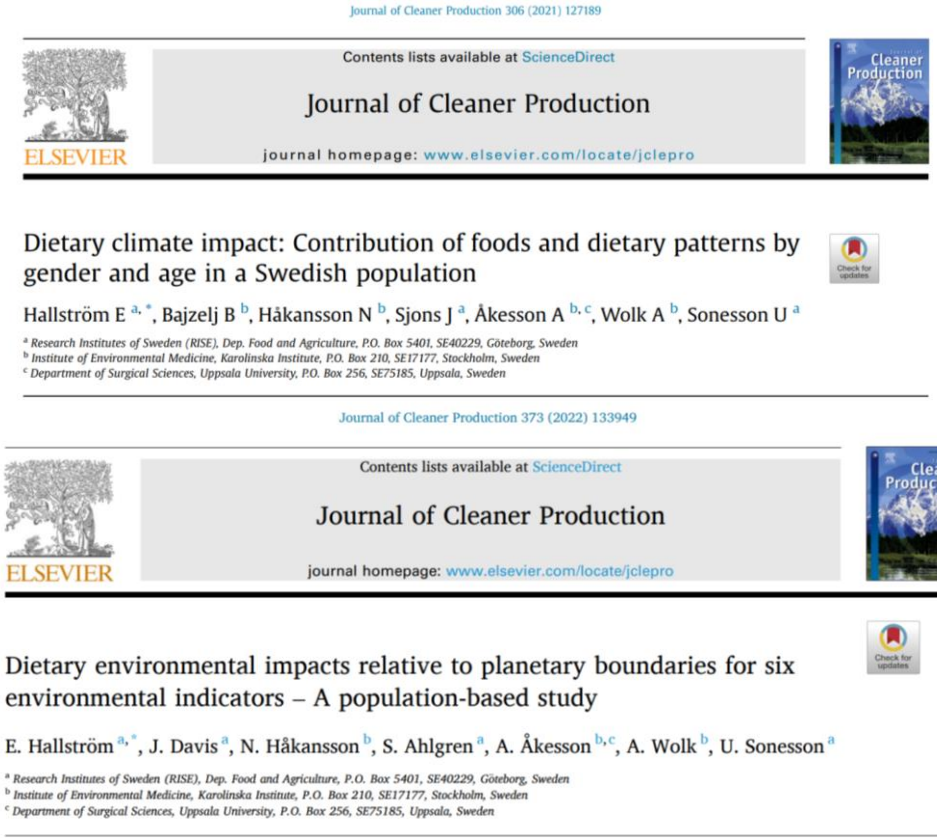

Journal of Cleaner Production 306 (2021) 127189

Contents lists available at ScienceDirect

Journal of Cleaner Production

journal homepage: www.elsevier.com/locate/jclepro

Dietary climate impact: Contribution of foods and dietary patterns by gender and age in a Swedish population

Hallström E [a, *], Bajzelj B [b], Håkansson N [b], Sjons J [a], Åkesson A [b, c], Wolk A [b], Sonesson U [a]

[a] Research Institutes of Sweden (RISE), Dep. Food and Agriculture, P.O. Box 5401, SE40229, Göteborg, Sweden
[b] Institute of Environmental Medicine, Karolinska Institute, P.O. Box 210, SE17177, Stockholm, Sweden
[c] Department of Surgical Sciences, Uppsala University, P.O. Box 256, SE75185, Uppsala, Sweden

Journal of Cleaner Production 373 (2022) 133949

Contents lists available at ScienceDirect

Journal of Cleaner Production

journal homepage: www.elsevier.com/locate/jclepro

Dietary environmental impacts relative to planetary boundaries for six environmental indicators – A population-based study

E. Hallström [a, *], J. Davis [a], N. Håkansson [b], S. Ahlgren [a], A. Åkesson [b, c], A. Wolk [b], U. Sonesson [a]

[a] Research Institutes of Sweden (RISE), Dep. Food and Agriculture, P.O. Box 5401, SE40229, Göteborg, Sweden
[b] Institute of Environmental Medicine, Karolinska Institute, P.O. Box 210, SE17177, Stockholm, Sweden
[c] Department of Surgical Sciences, Uppsala University, P.O. Box 256, SE75185, Uppsala, Sweden

Projektgrupp

- Karolinska institutet, Institutet för miljömedicin, Nutritionsepidemiologi
- RISE, Jordbruk och Livsmedel
- Livsmedelsverket

Projekttid: 2017-2023

Finansiär: Formas

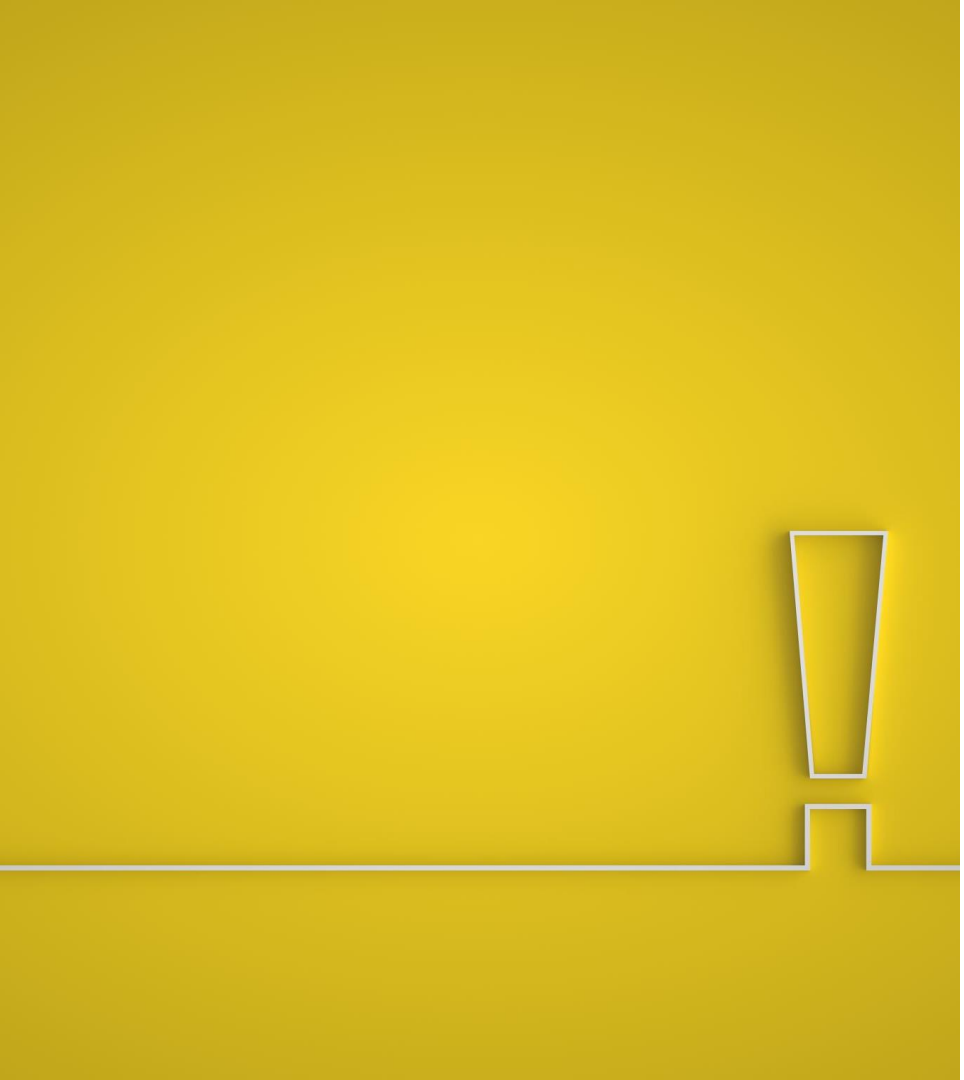

Unikt för projektet

- Individbaserad kostdata
- Brett miljöperspektiv
- Hela kostens påverkan
- Både miljö och hälsa

Frågeställningar

- Kostens miljöpåverkan jämfört med uppsatta mål?
- Påverkan från olika livsmedelsgrupper?
- Skillnader i befolkningen?

Metod

- *Självrapporterad kostdata* (FFQ, 2009) från 50 000 individer (56-95 år) inom två befolkningsbaserade kohorter i Sverige
- Miljöpåverkan från *sex olika miljöeffekter*
- LCA data *representativa för genomsnittlig svensk konsumtion* 2011-2015
- Systemgränser: *Jord till bord*

Animaliska livsmedel

Rött kött, fågel, ägg,

mejeriprodukter, fisk & skaldjur

Vegetabiliska livsmedel

Grönsaker, baljväxter, frukt, bär, nötter,

frön, bröd, spannmål, ris & pasta

”Utrymmesmat”

Alkoholfri dryck (exkl. mjölk),

alkoholdrycker, godis, kakor & snacks

Kostens miljöpåverkan i relation till planetens gränser

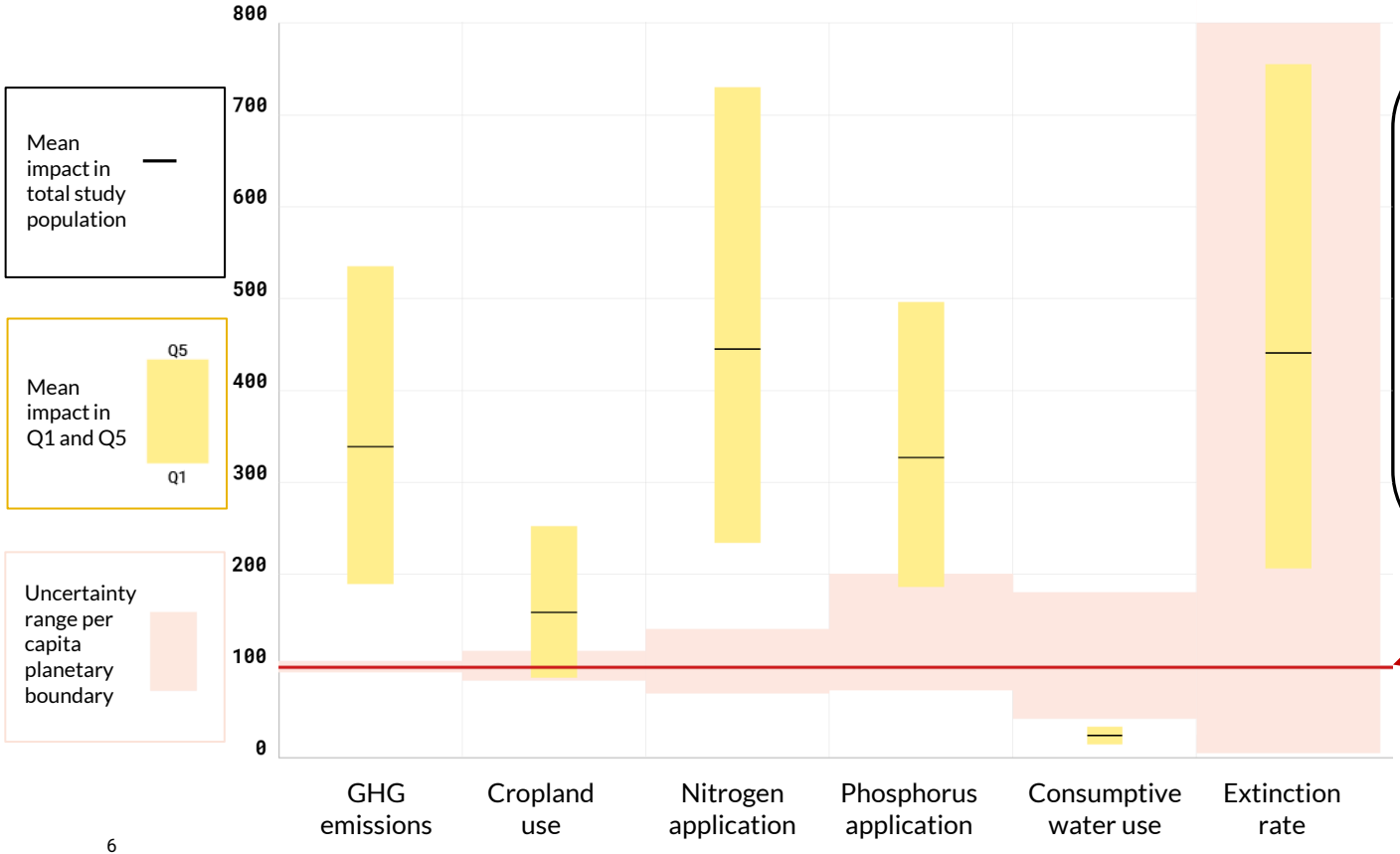

Planetens gränser överskreds för:

- Biodiversitet (x 4)
- Kväve (x 4)
- Klimat (x 3)
- Fosfor (x 3)
- Åkermark (x 2)

Per capita planetary boundary*

*Gränsvärden för ett hållbart livmedelssystem från EAT-Lancet rapporten (Willett et al. 2019) fördelat på globala befolkningen (7.7 miljarder, 2019)

Skillnader inom befolkningen

Stor variation i kostens miljöpåverkan inom befolkningen!
Klimatpåverkan varierade med en faktor 3 (1.0-3.3 ton CO_2e/person, år)

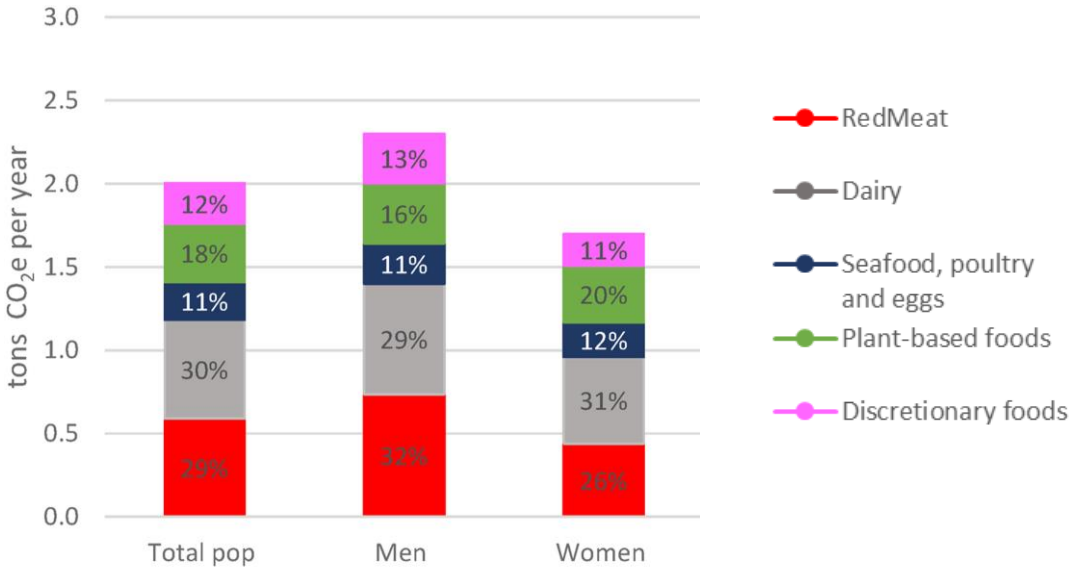

13-36% högre miljöpåverkan bland män…

…men samma eller högre miljöpåverkan för kvinnor per 1000 kcal

Miljöpåverkan från olika livsmedelsgrupper

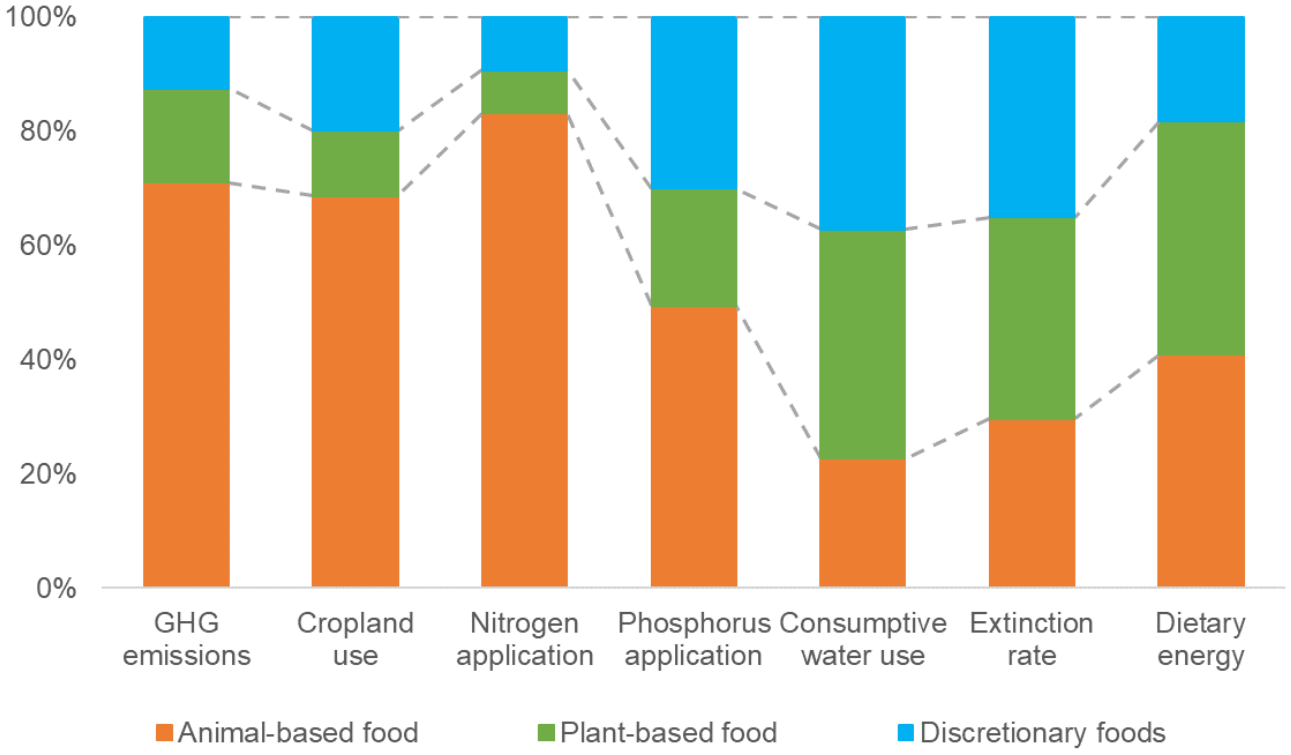

”Utrymmesmat”
9-37%

Vegetabiliska livsmedel
8-40%

Animaliska livsmedel
23-83%

Miljöpåverkan från olika livsmedelsgrupper

Rött kött & **mejeriprodukter**

- Klimat
- Åkermark
- Kväve och fosfor

Färsk frukt & **kaffe**

- Vatten (blått)
- Biodiversitet

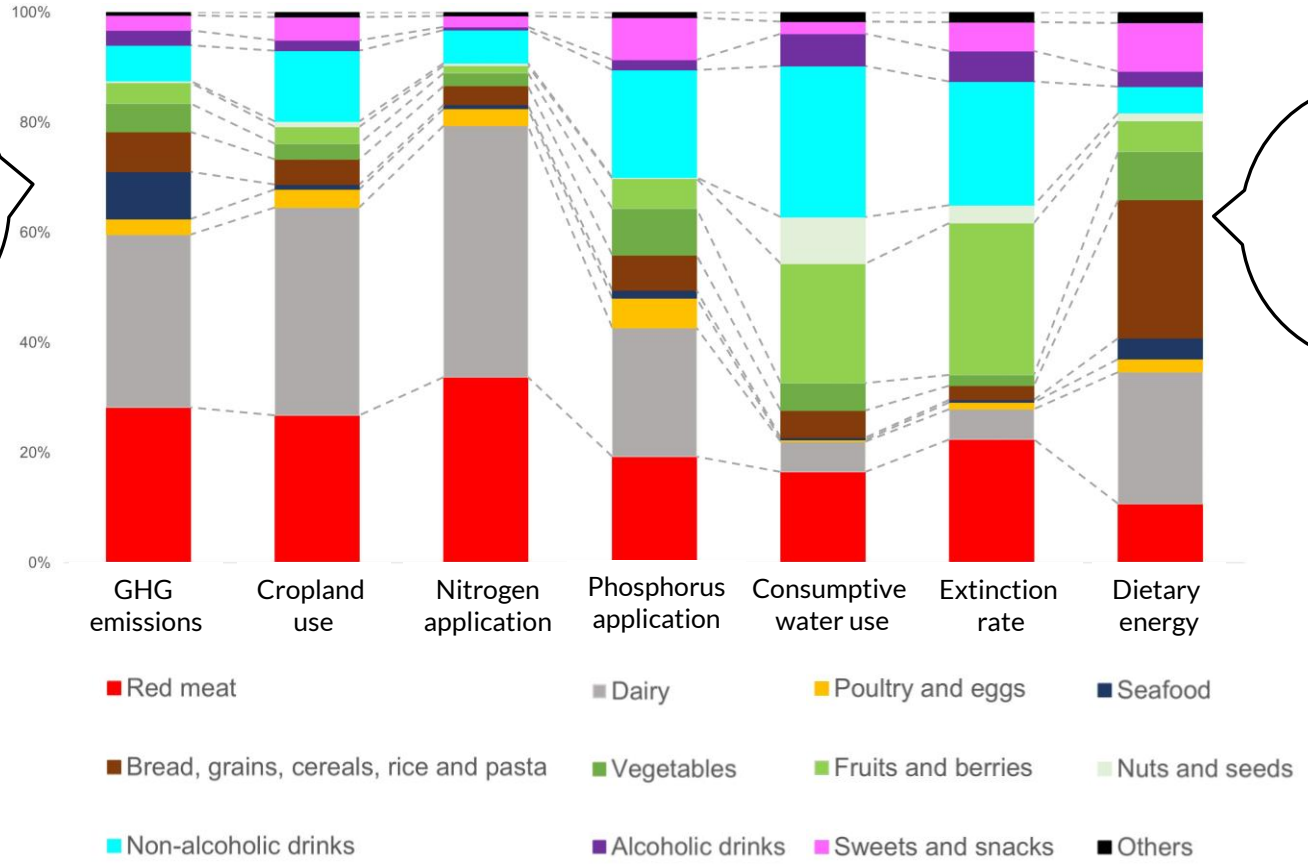

Dryck
14-34% av kostens totala påverkan

Lärdomar & slutsatser

- Svenskarnas kost har för hög miljöpåverkan
- Stor variation mellan individer
- Påverkan från olika livsmedelsgrupper varierar mellan miljöeffekter
- Mest påverkar kött, mejeriprodukter, färsk frukt och kaffe

Artiklar på väg!

- Samband mellan pesticidexponering via kosten och mortalitet
- Samband mellan kostens miljöpåverkan och mortalitet
- Samband mellan kostens miljöpåverkan och följsamhet till kostråd och näringsrekommendationer

Tack!

elinor.hallstrom@ri.se

alicja.wolk@ki.se

Projektgruppen: Alicja Wolk, Elinor Hallström, Agneta Åkesson, Ulf Sonesson, Niclas Håkansson, Anneli Widenfalk

Karolinska Institutet

RI. SE

Livsmedelsverket

FORMAS